

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว จำแนกตามการได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงพยาบาล และแผนกปฏิบัติงานของพยาบาลครอบครัว ในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลสุขภาพครอบครัว ในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 11 แห่ง มีพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลสุขภาพครอบครัวทั้งหมด 116 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว 5 ด้าน ได้แก่ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้การพยาบาลครอบครัว บทบาทด้านการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน บทบาทด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษา บทบาทด้านการวิจัยหรือผู้ใช้ผลงานวิจัย และบทบาทด้านบริหารจัดการพยาบาล โดยมีค่าความเชื่อมั่นจากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราคสำหรับแบบสอบถามเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และติดตามเก็บแบบสอบถามคืนจนครบจำนวน 116 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Version 11 โดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (Independent t-test) และ One-Way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาทั้งหมดเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวจำนวน 116 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด 116 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีอายุเฉลี่ย 37 ปี ปฏิบัติงานประจำแผนกศูนย์สุขภาพชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 36.2 รองลงมาแผนกเวชปฏิบัติครอบครัว ร้อยละ 26.7 แผนกฝ่ายการพยาบาล ร้อยละ 21.6 แผนกเวชกรรมสังคม ร้อยละ 12.1 และแผนกส่งเสริมสุขภาพน้อยที่สุด ร้อยละ 3.4 ด้านประสบการณ์การทำงานอยู่ในกลุ่ม 1-3 ปี ร้อยละ 44 และ 3 ปีขึ้นไป ร้อยละ 56 มีการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานพยาบาลครอบครัวร้อยละ 47.4 โดยแบ่ง

ระยะเวลาการอบรมเป็น 5 กลุ่ม คือ อบรมจำนวน 5 วันมากที่สุด ร้อยละ 77.72 รองลงมา อบรมจำนวน 3 วัน ร้อยละ 14.54 อบรมจำนวน 7 วัน ร้อยละ 5.45 และอบรมจำนวน 14 วัน กับ 4 เดือน น้อยที่สุด ร้อยละ 3.63 และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมร้อยละ 52.6 โดยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.24 และปริญญาโทเป็นส่วนน้อย ร้อยละ 7.75

2. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว

2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐาน พบว่าพยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า พยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวที่อยู่ในระดับมากได้แก่ บทบาทด้านการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน บทบาทด้านการเป็นผู้ให้การพยาบาล และบทบาทด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษาตามลำดับ ส่วนบทบาทด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทด้านการวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลการวิจัย อยู่ในระดับน้อย

2.2 การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูง พบว่าพยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า พยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวที่อยู่ในระดับมากได้แก่ บทบาทด้านการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน และบทบาทด้านการเป็นผู้ให้การพยาบาลตามลำดับ ส่วนบทบาทด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลางและ บทบาทด้านการบริหารจัดการกับบทบาทด้านการวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลการวิจัย อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

3. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลครอบครัว ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงพยาบาล และแผนกปฏิบัติงานของพยาบาลครอบครัว

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัวที่ได้รับการฝึกอบรมและไม่ได้รับการฝึกอบรมทางการพยาบาลครอบครัว, พยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลชุมชน และพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในแผนกปฏิบัติงานประจำที่ต่างกัน พบว่าปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวไม่แตกต่างกัน ส่วนพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูงไม่แตกต่างกัน แต่ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐาน พบว่าพยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูง พบว่าพยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก พยาบาลครอบครัวที่ศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพที่จบการศึกษาทางการพยาบาลในระดับปริญญาตรี ซึ่งการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐาน เป็นการใช้ความรู้ความสามารถในระดับปฏิบัติการพยาบาลทั่วไป การที่พยาบาลครอบครัวจะปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลขั้นสูงได้นั้น ควรจะต้องผ่านการเรียนในระดับปริญญาโท จึงจะส่งผลให้พยาบาลครอบครัวมีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวระดับปฏิบัติการขั้นสูง ได้ดีและครอบคลุมกว่า โดยใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะความเชี่ยวชาญที่ลึกซึ้ง ซึ่งพยาบาลครอบครัวส่วนใหญ่ที่ศึกษาในครั้งนี้ได้ผ่านการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาแล้วเรียบร้อยแล้วจึงส่งผลให้พยาบาลครอบครัว มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐาน ได้ในระดับมากเหมาะสมกับความรู้ที่ได้ศึกษามา

2. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัว ที่ได้รับและไม่ได้รับการฝึกอบรมทางการพยาบาลครอบครัว พบว่าพยาบาลครอบครัวที่ได้รับการฝึกอบรมทางการพยาบาลครอบครัว มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูง ไม่แตกต่างจากพยาบาลครอบครัวที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการอบรมมีหลักสูตรที่หลากหลายและมีช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่จัดการอบรม โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรที่จัดการอบรม มิได้เป็นหลักสูตรเฉพาะทางการพยาบาลครอบครัวโดยตรง เพียงแต่มีเนื้อหาสาระของงานการดูแลสุขภาพครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีงานพยาบาลครอบครัวมาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเท่านั้น อีกทั้ง การปฏิบัติงานลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือช่วยเหลือกันระหว่างโรงพยาบาลอาจมีส่วนช่วยให้ องค์ความรู้และทักษะ ในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน จึงทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัวที่เคยผ่านการอบรมงานการพยาบาลครอบครัวไม่แตกต่างจากพยาบาลครอบครัวที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา เต็มศิริพันธ์ (2539) ที่พบว่า พยาบาลประจำการที่เคยผ่านการอบรมในปี พ.ศ. 2532 มีความรู้ไม่แตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยผ่านการอบรม

3. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่าพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขึ้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ โดยพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวสูงกว่าพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานพยาบาลครอบครัวมานานยังมีการทำงานตามรูปแบบเดิม ๆ ใช้ทักษะความรู้เดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมา ในขณะที่ปัจจุบัน ครอบครัวมีระบบที่ซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีทางการแพทย์ การพยาบาล มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วหรืออีกในลักษณะหนึ่งคือ พยาบาลครอบครัวที่มีอายุงานในการปฏิบัติงานพยาบาลครอบครัวมานานอาจมีความเบื่อหน่าย ลักษณะงานที่ทำมาประจําาน ๆ จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า พยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์การทำงานพยาบาลครอบครัวที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา ยูนิพันธ์ และคณะ (2531) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของพยาบาลไทย พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์น้อย (ต่ำกว่า 5 ปี) มีการอ่านการฟังและดูโทรทัศน์วิชาการสูงกว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์มากกว่า และจากการศึกษาของ โคเออร์เนอร์ (Koerner, 1981) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติงาน โดยพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยได้รับคะแนนการปฏิบัติงานสูง และจากการศึกษาของ จินตนา ยูนิพันธ์ (2529) พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีระดับความเหนื่อยหน่ายแตกต่างกัน โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-5 ปี จะมีระดับความเหนื่อยหน่ายต่ำกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานตั้งแต่ 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งความเหนื่อยหน่ายนี้จะทำให้มีการแสดงของความเจ็บป่วยด้านร่างกาย ท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติงานจะลดลง

ส่วนการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูงของพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่าพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูงให้ได้ในระดับมากนั้นควรจะต้องมาจากการได้รับความรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะ มากกว่าจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์การทำงาน เช่นการได้รับการศึกษาทางการพยาบาลครอบครัวในระดับปริญญาโทและหรือการได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรเฉพาะทางการพยาบาลครอบครัวขั้นสูงที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของวงการพยาบาลครอบครัว ดังนั้น ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน

ของพยาบาลครอบครัว จึงไม่น่าจะมีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงใจ รัตนธัญญา (2533) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 255 คน พบว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ และการศึกษาของ สุทธาทิพย์ หวังสีศิริเพชร (2535) พบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานทางด้านสาธารณสุขของพยาบาลวิชาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานในทุก ๆ ด้าน เช่นเดียวกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลเอกชนสังกัดมูลนิธิในเขตกรุงเทพฯ ของ จินตนา ตั้งเขวลิต (2541) พบว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

4. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่าปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 คือ พยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวไม่แตกต่างกันกับพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลชุมชน ต่างขานรับนโยบายงานการพยาบาลครอบครัวเหมือนกัน โรงพยาบาลมีการจัดอัตรากำลังของพยาบาลสำหรับงานด้านนี้เหมือนกัน โดยมีความเน้นของการปฏิบัติการพยาบาลที่เหมือนกัน ในการดูแลสุขภาพครอบครัว เป็นลักษณะงานที่พยาบาลต้องเน้นการปฏิบัติการพยาบาลกับครอบครัว ซึ่งเป็นงานที่ต้องออกพื้นที่เชิงรุกเพื่อดูแลครอบครัวเป็นส่วนมาก เวลาส่วนใหญ่จึงมิได้ตั้งรับอยู่ที่โรงพยาบาล ดังนั้น ขนาดของโรงพยาบาลจึงไม่มีผลกระทบต่อลักษณะการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลครอบครัว จึงทำให้พยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีขนาดแตกต่างกันปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวไม่แตกต่างกัน

5. การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในแผนกปฏิบัติงานประจำที่แตกต่างกัน พบว่าปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 คือ ไม่มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงาน ในแผนกฝ่ายการพยาบาล ฝ่ายเวชปฏิบัติครอบครัว ฝ่ายเวชกรรมสังคม ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ และศูนย์สุขภาพชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลครอบครัว มีลักษณะการทำงานที่คล้ายกัน ไม่ว่าพยาบาลครอบครัวจะประจำที่แผนกใด โดยในการให้บริการดูแลครอบครัว เป็นการเน้นการให้บริการในพื้นที่ โดยใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางของการดูแล โดยภาระงานส่วนใหญ่เน้นความสำคัญของ

การดูแลครอบครัวทั้งหน่วย ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ให้บริการที่แผนกปฏิบัติงานประจำ ซึ่งแผนกปฏิบัติงานประจำเป็นเพียงสังกัดของพยาบาลครอบครัว ในการปฏิบัติงานจริงพบว่าต้องมีการออกพื้นที่ให้บริการเป็นส่วนมากในการดูแลสุขภาพครอบครัว จึงทำให้พยาบาลครอบครัวในแผนกปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาดา เสดพันธ์ (2539) พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา ไม่มีความสัมพันธ์กับแผนกที่ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขึ้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากและขั้นสูงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวทั้งขึ้นพื้นฐานและขั้นสูง ในรายด้านที่พยาบาลครอบครัวปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว พบว่าอยู่ในระดับน้อย คือด้านการเป็นผู้วิจัยหรือใช้ผลงานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่าพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขึ้นพื้นฐานแตกต่างกัน โดยพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติตามบทบาทพยาบาลครอบครัว น้อยกว่าพยาบาลครอบครัวที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุการปฏิบัติตามบทบาทที่พยาบาลครอบครัวปฏิบัติได้ในระดับน้อย และหาทางสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติในบทบาทที่ไม่สามารถปฏิบัติได้หรือปฏิบัติได้น้อย เช่น การปฏิบัติตามบทบาทด้านการเป็นผู้วิจัยหรือใช้ผลงานวิจัย
2. ควรมีการส่งเสริมการทำวิจัยแก่พยาบาลครอบครัว โดยจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ด้านการทำวิจัยให้กับพยาบาลกลุ่มนี้ และสนับสนุนโครงการวิจัยของพยาบาลครอบครัว เพื่อพัฒนาบริการการพยาบาลครอบครัวให้มีคุณภาพต่อไป
3. ควรมีการจัดการอบรมทางการพยาบาลครอบครัวให้กับพยาบาลครอบครัว ที่มีประสบการณ์การทำงานมาก เพื่อให้เกิดความตื่นตัว เพิ่มองค์ความรู้ให้ เกิดการพัฒนาตนเอง และนำความรู้ที่ได้จากการอบรม ไปพัฒนางานการพยาบาลครอบครัวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
4. ควรมีการส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสาขาการพยาบาลครอบครัว เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของพยาบาลครอบครัวให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของครอบครัวผู้รับบริการในปัจจุบัน โดยเฉพาะกับครอบครัวที่มีปัญหาซับซ้อนทางด้านสุขภาพ

5. ด้านการศึกษา ควรมีการจัดการศึกษาเสริมหลักสูตร โดยเพิ่มเนื้อหาทางการพยาบาล ครอบคลุม ในบทบาทผู้ปฏิบัติการพยาบาลครอบคลุมขั้นสูง แก่นិតทั้งระดับปริญญาตรี และ ปริญญาโท เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในงานการพยาบาลครอบคลุมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบคลุมต่อ ความพึงพอใจของครอบครัวยุโรปบริการ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริการ รวมถึงคุณภาพบริการงานพยาบาลครอบคลุม

2. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เป็นสาเหตุให้พยาบาลครอบคลุมในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี ปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบคลุมด้าน การทำวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลงานวิจัยอยู่ในระดับน้อย

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาบทบาทของพยาบาล ครอบคลุมที่สามารถปฏิบัติได้จริงอย่างเต็มศักยภาพในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี